

Nr 196.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående grunder för fördelning av driftkostnaderna för en planerad centralanstalt för radioterapi vid Lunds lasarett; given Stockholms slott den 6 mars 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sam Larsson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet Larsson anför:

I skrivelse den 13 februari 1931 har styrelsen för Konung Gustaf V:s jubileumsfond gjort framställning angående fastställande av grunder för fördelningen av driftkostnaderna m. m. vid två s. k. centralanstalter för radioterapi vid kräfta, avsedda att inrättas, den ena i anslutning till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund (Lunds lasarett) och den andra vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg.

Innan jag ingår på denna framställning ber jag att få erinra om *tillkomsten av omförmälda jubileumsfond*, de bestämmelser, som meddelats beträffande fonden, ävensom om vissa därmed sammanhängande frågor.

I anledning av Konung Gustaf V:s 70-årsdag verkställdes under år 1928 en nationalinsamling, som inbragte ett belopp av omkring 5,060,000 kronor. Beträffande denna nationalgåva bestämde Hans Maj:t Konungen, att den under namn av Konung Gustaf V:s jubileumsfond skulle användas till bekämpande av kräftsjukdomarna i vårt land samt till befrämjande av det vetenskapliga studiet av dessa sjukdomar. Därjämte uppdrog Hans Maj:t Konungen åt en kommitté att inkomma med förslag huru fonden borde för nämnda ändamål användas.

Efter hörande bland annat av cancerföreningen i Stockholm avgav kommittén *betänkande och förslag i ämnet den 23 maj 1929*. Jag torde här få i största korthet redogöra för innehållet i detta betänkande.

Enligt kommitténs mening borde fondens uppgift i första hand vara att snarast möjligt bereda tillgång till nu befintliga och med framgång utövade behandlingsmetoder för största möjliga antal kräftsjuka. En ytterligare uppgift vore att genom vetenskaplig forskning söka finna nya medel för behandling av kräftsjukdomarna. Då för de kräftsjuka, som kunde bli föremål för kirurgisk behandling, tillräcklig tillgång till vårdplatser redan kunde påräknas vid lasaretten samt det övervägande antalet kräftsjuka vore i behov av annan än kirurgisk läkarvård, borde fonden främst inrikta sig på att utveckla den enda behandlingsmetod utanför kirurgiens område, som hittills visat sig äga praktiskt värde vid kräfta, nämligen behandlingen med radium- och röntgenstrålar, den s. k. radioterapien eller strålbehandlingen.

Kommittén framhöll, att det för närvarande endast funnes tre särskilda radioterapeutiska vårdanstalter, samt anförde beträffande dessa anstalter bland annat följande.

Frågarvarande anstalter vore cancerföreningens i Stockholm sjukhus för radioterapi vid kräfta, det s. k. radiumhemmet i Stockholm, samt de radioterapeutiska avdelningarna vid berörda sjukhus i Lund och Göteborg. Antalet klinikplatser vid de tre anstalterna uppginge till respektive 56, 18 och 21.

Radiumhemmet hade från början tillkommit med hjälp av enskilda donationer. Sedan åtskilliga år bidroge emellertid staten dels till upprätthållande av verksamheten vid hemmets klinik med ett belopp av 2 kronor 50 öre om dagen för varje å kliniken vårdad person, dels ock till verksamheten vid hemmets poliklinik med ett fixt årligt anslag av 15,000 kronor. Vidare hade Stockholms stadsfullmäktige ställt vissa donationsmedel till cancerföreningens förfogande, varav ränteavkastningen användes såsom bidrag till radiumhemmets underhåll. Återstoden av sjukvårdskostnaderna vid hemmet täcktes genom vård- och behandlingsavgifter samt anslag från cancerföreningen.

Vid den radioterapeutiska avdelningen vid Lunds lasarett, som — liksom lasarettet i dess helhet — ägdes av Malmöhus läns landsting, bestredes de årliga kostnaderna genom vård- och behandlingsavgifter samt i övrigt genom bidrag av landstingsmedel till lasarettets underhåll. Motsvarande vore förhållandet vid den radioterapeutiska avdelningen vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, vilket sjukhus tillhörde sistnämnda stad.

Enligt kommittén vore dessa anstalter icke i sin nuvarande form tillfyllest. Erfarenheten såväl i Sverige som utomlands hade visat, att radioterapien

vid kräfta blott under vissa betingelser kunde uppnå full effektivitet. Endast vid väl utrustade specialanstalter, som förestodes av speciellt utbildade läkare och som hade tillgång till en relativt stor och särskilt skolad sjukvårdspersonal, vore det möjligt att utveckla denna behandlingsmetod, så att resultat uppnåddes, vilka verksamt kompletterade den kirurgiska behandlingen och på vissa områden sträckte sig utöver dess räckvidd. Enligt kommittén borde inom riket inrättas tre dylika specialanstalter, vilka lämpligen borde förläggas till Stockholm, Lund och Göteborg. Dessa anstalter — av kommittén benämnda centralanstalter — borde om så behövdes vara tillgängliga för kräftsjuka från hela riket. Då emellertid i praktiken en centralanstalt i första hand skulle komma att anlitas av sjuka från det område av riket, för vilket anstalten på grund av sitt läge vore närmast tillgänglig, ansåg kommittén ändamålsenligt, att riket uppdelades i regioner motsvarande respektive centralanstalters verksamhetsområden. Enligt en av kommittén företagen regionsindelning skulle Lundaanstaltens verksamhetsområde lämpligen omfatta Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Kalmar, Kronobergs och södra hälften av Hallands län. Centralanstalten i Göteborg skulle närmast avses för Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands samt norra hälften av Hallands län, medan Stockholmsanstaltens verksamhetsområde skulle omfatta återstoden av landet eller i stort sett hela mellersta och norra Sverige. Enligt kommitténs plan skulle centralanstalten för mellersta och norra Sverige framdeles förläggas till det blivande karolinska sjukhuset vid Norrbacka, dit då radiumhemmets verksamhet skulle överflyttas. Antalet vårdplatser vid denna anstalt hade beräknats till 100 allmänna samt 13 enskilda och halvskilda. Kostnaderna för uppförande av anstalten, som skulle benämnas »Konung Gustaf V:s jubileumsklinik», uppskattades till omkring 3,325,000 kronor, därav enligt kommittén staten skulle betala omkring 1,325,000 kronor, cancerföreningen enligt eget åtagande skulle erlagga högst 1,000,000 och jubileumsfonden tillskjuta återstoden eller ungefär 1,000,000 kronor. Intill dess jubileumskliniken bleve färdig, borde enligt kommittén radiumhemmet i dess ställe fungera såsom centralanstalt.

Centralanstalterna i Lund och Göteborg skulle enligt kommittén utvecklas ur de nuvarande radioterapeutiska avdelningarna därstädes, vilka genom erforderliga nybyggnader borde erhålla ett platsantal av vardera omkring 50 vårdplatser. För nybyggnad och utrustning av vardera av sistnämnda anstalter borde enligt kommittén jubileumsfonden tillskjuta ett belopp av högst 600,000 kronor för inrättande av minst 25 vårdplatser.

I sitt förslag erinrade kommittén, att densamma jämlikt av Hans Maj:st Konungen meddelat beslut redan av fondmedlen använt ett belopp av 1,200,000 kronor för inköp av 6 gram radium, därav 3 gram avsetts för Stockholmsanstalten, 1½ gram för Lundaanstalten och 1½ gram för Göteborgsanstalten. Enligt kommittén borde av återstående fondmedel ett belopp av 400,000 kronor reserveras för inköp framdeles av ytterligare 2 gram radium.

Enligt kommittéförslaget skulle vidare av jubileumsfondens medel ett belopp av 350,000 kronor användas såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för inrättande av särskilda forskningsavdelningar vid den blivande jubileumskliniken i Stockholm, vilka kostnader i övrigt enligt åtagande skulle bestridas av cancerföreningen.

Återstående fondmedel borde enligt kommittén avsättas till en särskild forskningsfond, vars ränteavkastning borde användas till driftkostnaderna vid sistnämnda institut samt i övrigt komma kräftforskningen till godo.

Enligt kommitténs förslag skulle — fränsett utgifter för underhåll av den

särskilda forskningsavdelningen vid jubileumskliniken — icke någon del av jubileumsfondens medel avses för bestridande av driftkostnaderna vid ifrågavarande centralanstalter. Kommittén, som förutsatte att spørgsmålet om fördelningen av sistnämnda kostnader framdeles skulle bli föremål för statsmakternas prövning, anförde emellertid vissa synpunkter beträffande sagda fördelning. Enligt kommitténs uppfattning borde en del av driftkostnaderna erläggas i form av ej alltför höga legosängsavgifter, medan återstående kostnader borde fördelas mellan å ena sidan landstingen och de städer, som ej deltog i landsting, samt å andra sidan statsverket. Därvid räknades med att den på statsverket belöpande kostnaden skulle bli ganska avsevärd.

Genom beslut den 30 maj 1929 gillade och fastställde Hans Maj:t Konungen på förslag av kommittén *stadgar* för ifrågavarande fond.

Enligt dessa stadgar skola under namn av »Konung Gustaf V:s jubileumsfond» under gemensam förvaltning sammanföras de medel, som insamlats till hufvästande av Konung Gustaf V:s 70-årsdag, de medel, som cancerföreningen i Stockholm överlämnar till jubileumsfonden, samt de medel, som ytterligare kunna inflyta. Enligt stadgarna är jubileumsfondens ändamål bekämpande av kräftsjukdomarna inom Sverige genom att understödja uppförande och utrustning av vårdanstalter för kräftsjuka samt befrämjande av det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomar. Jubileumsfonden med tillhörande inrättningar är ställd under förvaltning av tjugufem huvudmän ävensom en styrelse av sju personer, av vilka under Konung Gustaf V:s regeringstid fem utses av Hans Maj:t Konungen och två av styrelsen för cancerföreningen.

Samma dag godkände Hans Maj:t Konungen i överensstämmelse med kommitténs förslag följande *bestämmelser och riktlinjer rörande jubileumsfondens användning*:

Konung Gustaf V:s jubileumsfonds uppgift att företaga praktiska åtgärder för bekämpande av kräftsjukdomarna förverkligas genom understöd till stora sjukhus för upprättande av centralanstalter för radioterapi vid kräfta.

Antalet centralanstalter begränsas till tre, nämligen en anstalt i Stockholm, en anstalt i Lund och en anstalt i Göteborg, anknutna till vederbörande större sjukhus.

Jubileumsfonden lämnar sitt bistånd för vidare utveckling av radiumhemmet i Stockholm och de radioterapeutiska avdelningarna vid resp. läns-lasarettet i Lund och Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg till centralanstalter för radioterapi vid kräfta.

Cancerföreningens radiumhem i Stockholm utgör tillvidare centralanstalt för mellersta och norra Sverige.

Centralanstalterna betjäna företrädesvis patienter från närmast omgivande landsdelar men även, om så behöves, kräftsjuka från övriga delar av riket.

Med sjukvårdsmyndigheterna för läns-lasarettet i Lund och för Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg inledas förhandlingar beträffande upprättande vid dessa sjukhus av centralanstalter för radioterapi vid kräfta i anslutning till dessa sjukhus' radioterapeutiska avdelningar. För detta ändamål ställes av jubileumsfonden ett belopp av högst 600,000 kronor till förfogande för vartdera av dessa sjukhus.

Samarbete mellan jubileumsfonden och cancerföreningen i Stockholm i syfte att få till stånd den slutgiltiga centralanstalten i Stockholm inledes snarast möjligt.

Den slutgiltiga centralanstalten i Stockholm, som benämnes »Konung

Gustaf V:s jubileumsklinik», förlägges i anslutning till karolinska institutets planerade sjukhus, »karolinska sjukhuset».

»Konung Gustaf V:s jubileumsklinik» upprättas med understöd från dels jubileumsfonden, dels cancerföreningen, dels karolinska institutet (statsverket).

Till jubileumskliniken bidrager jubileumsfonden med ett belopp av högst 1,350,000 kronor, varav 1,000,000 kronor till nybyggnad och utrustning av klinikens sjukhusavdelning samt 350,000 kronor till nybyggnad och utrustning av klinikens vetenskapliga laboratorier.

För jubileumsfondens radiumfond enligt Hans Maj:t Konungens beslut inköpta 6 gram radium fördelas, enligt bestämmelser, som av fondens styrelse fastställas, snarast möjligt så, att 3 gram ställas till förfogande för radiumhemmet i Stockholm, 1.5 gram för den radioterapeutiska avdelningen vid Malmöhus läns lasarett i Lund och 1.5 gram för den radioterapeutiska avdelningen vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. För ytterligare inköp av radium, c:a 2 gram, reserveras ett belopp av högst 400,000 kronor.

Jubileumsfonden befrämjar det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomarna och deras behandling genom att understödja forskning inom svulstsjukdomarnas område vid svenska institutioner, som äro här för utrustade, i första hand genom anslag till underhåll av verksamheten vid de forskningsavdelningar, som upprättas i samband med Konung Gustaf V:s jubileumsklinik.

Den praktiska sjukvården understödjes genom engångsanslag till nybyggnader och utrustning för centrala vårdanstalter för radioterapi vid kræfta. De medel åter, som avses till understöd för svulstforskning, bilda en fond, vars ränteavkastning kommer denna forskning till godo.

Jubileumsfondens styrelse har att vidtaga de åtgärder, som erfordras för att åstadkomma ett samarbete mellan vederbörande myndigheter rörande organisation av driften vid centralanstalterna för radioterapi vid kræfta.

Sedan *styrelse för jubileumsfonden* blivit i vederbörlig ordning utsedd, har nämnda styrelse i överensstämmelse med sin uppgift bedrivit *förhandlingar med cancerföreningen i Stockholm* beträffande samarbete för upprättande av oförmälda jubileumsklinik. Dessa förhandlingar hava resulterat i träffande av en den 10 oktober 1929 dagtecknad preliminär överenskommelse mellan fonden och föreningen avseende upprättandet av ifrågakvarande klinik. Överenskommelsen finnes i sin helhet intagen i Kungl. Maj:ts proposition nr 232 till 1930 års riksdag angående uppförande av ett nytt kliniskt sjukhus i Stockholm m. m. (sid. 97—98), till vilken proposition jag i detta hänseende tillåter mig hänvisa. Här vill jag endast framhålla, att överenskommelsen är ingången bland annat under den förutsättningen, att en centralanstalt för radioterapi vid kræfta skall upprättas vid det karolinska sjukhusets radioterapeutiska klinik i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som framlagts i förenämnda den 23 maj 1929 avgivna kommittébetänkande, ävensom att överenskommelsen innehåller en föreskrift, att cancerföreningen ställer sitt nuvarande sjukhus, radiumhemmet, till förfogande såsom centralanstalt för radioterapi vid kræfta för mellersta och norra Sverige, till dess jubileumsfondens verksamhet tager sin början, under förutsättning att föreningen intill denna tid disponerar över nämnda sjukhus.

Vidare har jubileumsfondens styrelse förhandlat dels med delegerade för

Malmöhus läns landsting angående inrättande av en centralanstalt för radioterapi vid Lunds lasarett, dels ock med representanter för Göteborgs stads hälsovårdsnämnd angående anordnande av en motsvarande anstalt vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg.

Vid *förhandlingarna med Malmöhus läns landsting* enade sig vederbörande om följande *organisationsplan* rörande upprättande av en centralanstalt av här avsett slag vid lasarettet i Lund.

Vid Lunds lasarett borde inrättas en centralanstalt för radioterapi vid kräfta med minst 25 vårdplatser, vilken anstalt om så behövdes skulle vara tillgänglig för hela riket men vars närmaste verksamhetsområde skulle utgöras av Malmöhus län (inklusive städerna Malmö och Hälsingborg), Kristianstads län, södra hälften av Hallands län ävensom Kronobergs, Blekinge och Kalmar län.

För uppförande och utrustning av denna anstalt skulle av jubileumsfondens medel ett belopp av 600,000 kronor ställas till Malmöhus läns landstings förfogande såsom ett ouppsägbart och räntefritt lån.

Sistnämnda landsting skulle bli ägare till anstalten och svara för byggnadsarbetet, men byggnadsplan och kostnadsförslag skulle underställas fondens styrelse och av denna godkännas.

Sjukvårdsmyndigheterna inom anstaltens verksamhetsområde, d. v. s. i Malmöhus läns landsting, Kristianstads läns landsting, Blekinge läns landsting, Kronobergs läns landsting, Hallands läns landsting, Kalmar läns södra landsting och Kalmar läns norra landsting samt i städerna Malmö och Hälsingborg, skulle äga rätt att disponera över de med fondmedlen upprättade vårdplatserna i förhållande till befolkningssiffrorna inom de områden, vederbörande sjukvårdsmyndigheter företrädde.

Malmöhus läns landsting och övriga vederbörande sjukvårdsmyndigheter inom centralanstaltens verksamhetsområde skulle äga rätt att efter överenskommelse sinsemellan och med jubileumsfondens härutöver på egen bekostnad uppföra det antal vårdplatser, dessa myndigheter ansåge sig för sina egna områden behöva.

Till anstalten skulle höra ej blott den terapi, som kunde ombesörjas genom det av fonden överlämnade radiumförrädet (för närvarande 1.5 gr.), utan lasarettet i Lund skulle ställa den å nuvarande röntgenavdelningen befintliga apparaturen för strålbehandling, ävensom sitt eget radiumförråd (405 mgr.) till anstaltens förfogande.

Anstaltens behandlingsinstitut och poliklinik skulle stå öppna för tillgodoseendet av jämväl det behov av radioterapi, som förefunnes för de å övriga avdelningar av Lunds lasarett och dess polikliniker vårdade patienterna. De genom jubileumsfondens medel upprättade vårdplatserna å anstalten skulle vara avsedda för av svulster lidande patienter. Det vore emellertid vederbörande sjukvårdsmyndigheter inom distriktet medgivet att å egna platser inlägga även andra patienter, som vore i behov av radioterapi.

För fördelningen av driftkostnaderna för anstaltens vårdavdelningar och poliklinik skulle följande grunder gälla:

a) Patient, som intoges å någon av de av jubileumsfondens bekostade vårdplatserna skulle — oavsett om han vore hemmahörande i det landstingsområde där centralanstalten vore belägen eller icke — erlagga legosängsavgift till det belopp, som vore fastställt för patient med hemvist inom landstingsområdet. För medellös patient skulle motsvarande avgift erläggas av vederbörande fattigvårdssamhälle.

b) Landsting, ävensom stad utom landsting, skulle bidra till bestridandet av vårdkostnaderna för de å nämnda vårdplatser intagna patienterna med en summa av 2 kronor 50 öre per underhållsdag beträffande personer, som ägde hemortsrätt inom vederbörande landsting, respektive stad. Detta bidrag skulle utgöra villkor för vederbörandes rätt att förfoga över plats å vårdavdelningarna.

c) Staten skulle bestrida *dels* den återstående delen av dagkostnaden för nämnda patienter, *dels* kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstaltens behandlingsinstitut beträffande samma patienter.

Dagkostnaden skulle därvid uträknas för kalenderår enligt regeln $\frac{a-b}{n}$, varvid a betecknade Lunds lasarets samtliga driftkostnader enligt av medicinalstyrelsen bestämd uppställning, b betecknade kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstaltens behandlingsinstitut beträffande de å centralanstaltens vårdavdelningar intagna patienterna, och n betecknade hela antalet underhållsdagar vid lasarettet.

Kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i nu angiven del skulle beräknas så, att däri inginge vederbörlig uppskattning av kostnaden för personal (utom läkare), materialåtgång, uppvärmning, nyanskaffning av inventarier samt underhåll.

Ledningen och förvaltningen av anstalten skulle handhavas av direktionen för Lunds lasarett. Anstalten skulle ställas till förfogande för undervisningen vid Lunds universitets medicinska fakultet.

Anstaltens vidare utveckling skulle ombesörjas av vederbörande sjukhusmyndigheter inom distriktet. Jubileumsfondens styrelse skulle beredas tillfälle att yttra sig, innan åtgärd, innebärande mera ingripande eller väsentliga förändringar eller utvidgningar av anstalten, vidtoges.

Uppkommande tvister rörande innebörden av nu angivna bestämmelser skulle biläggas av en femmannanämnd, av vilken Konungen skulle utse en ledamot samt jubileumsfondens styrelse och direktionen för Lunds lasarett vardera två ledamöter.

Skulle fråga väckas om nedläggning eller förändring av anstaltens verksamhet, skulle denna fråga hänskjutas till en särskild nämnd, som skulle utses av Konungen.

På grundval av nämnda organisationsplan har direktionen för *Lunds lasarett* genom sin *beredningsdelegation* företagit ytterligare åtgärder för förberedande av upprättandet av ifrågavarande centralanstalt. Därvid visade sig, att det belopp av 600,000 kronor, som jubileumsfondens styrelse förklarat sig villig att tillskjuta, kunde beräknas förslå till inrättande av 30 å 35 vårdplatser. Då det ansågs önskligt, att centralanstalten komme att omfatta 50 vårdplatser, utarbetade beredningsdelegationen ett *förslag*, enligt vilket landstingen och städerna inom den blivande centralanstaltens verksamhetsområde skulle överenskomma att på egen bekostnad inrätta ytterligare de vårdplatser, som erfordrades för att bringa anstalten upp till sistnämnda storlek. Enligt förslaget skulle det för detta ändamål erforderliga kapitalbeloppet av Malmöhus läns landsting, som skulle bli ägare till centralanstalten i dess helhet, lämpligen kunna mot ränta upplånas från jubileumsfonden, varefter vederbörande landsting och städer skulle hava att i förhållande till sin folkmängd förränta det sålunda upplånade beloppet. Vid uppgörande av detta förslag förutsattes, att den fördelning av driftkostnaderna, som skulle

äga rum enligt förut omförmälda organisationsplan, skulle bliva gällande för samtliga de 50 vårdplatser, som enligt förslaget beräknades kunna komma till stånd. Förslaget, mot vilket jubileumsfondens styrelse icke hade något att erinra, godkändes av representanter för vederbörande landsting och städer inom det avsedda Lundadistriktet, vilka enade sig om att föreslå, att nämnda landsting och städer skulle uppställa godkännandet av den i organisationsplanen angivna ekonomiska driftorganisationen såsom villkor för sin villighet att medverka till centralanstaltens uppförande.

I enlighet med av nyssnämnda representanter erhållet uppdrag hemställde härefter *Lunds lasarettis beredningsdelegation i skrivelse den 28 juni 1930* till samtliga landsting och stadsfullmäktige inom det distrikt, som föreslagits för ifrågasvarande centralanstalt,

att vederbörande landsting och stadsfullmäktige ville i skrivelse till jubileumsfondens styrelse förklara sin villighet att på angivna grunder medverka till uppförandet och driften av den avsedda anstalten, utbyggd med 50 vårdplatser,

att i skrivelsen måtte uppställas som villkor för denna medverkan statsmakternas godkännande av den föreslagna driftorganisationen, att gälla för samtliga vårdplatser, och

att vederbörande i skrivelsen jämväl måtte anhålla, att jubileumsfondens styrelse ville bringa ärendet till Kungl. Maj:ts kännedom vid sådan tidpunkt, att proposition i ärendet kunde förväntas till 1931 års riksdag.

Den av Lunds lasarettis beredningsdelegation sålunda gjorda hemställan har bifallits av samtliga ifrågasvarande landsting och stadsfullmäktige, dock med undantag av Blekinge läns landsting, som avslagit densamma. Enligt vad jubileumsfondens styrelse upplyst har emellertid sedermera Blekinge läns landstings förvaltningsutskott meddelat fondstyrelsen, att utskottet — med hänsyn till vad detsamma numera inhämtat angående kräftsjukdomarnas utbredning m. m. — hade för avsikt att föreslå innevarande års landsting att på samma villkor som övriga landsting inom ifrågasvarande distrikt godtaga den föreliggande planen.

Vad härefter angår de *förhandlingar*, som, enligt vad förut nämnts, förts mellan jubileumsfondens styrelse och representanter för Göteborgs stads hälsovårdsnämnd, uppnåddes vid desamma i princip enighet om att vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg borde — enligt väsentligen samma grunder, som innehållas i den förenämnda organisationsplanen för centralanstalten i Lund — inrättas en centralanstalt för radioterapi avsedd för västra Sverige. Emellertid ansågo stadens representanter, att man vid nämnda sjukhus för de närmaste åren borde inskränka sig till att inrätta en vårdavdelning av mera provisorisk natur. I följd därav har frågan om upprättandet och drift av den planerade centralanstalten i Göteborg icke varit föremål för något beslut av Göteborgs stad och ej heller varit underställd de landsting, vilka skulle tillhöra det blivande Göteborgsdistriktet.

Jag övergår härefter till *den av jubileumsfondens styrelse gjorda*, inledningsvis omnämnda *framställningen*.

Fondstyrelsen har däri — efter en redogörelse för de åtgärder, som från styrelsens sida vidtagits för realiserande av planen om inrättande av tre radioterapeutiska centralanstalter — anfört, att enligt styrelsens uppfattning efter tillkomsten av den avsedda jubileumskliniken driftkostnaderna vid samtliga tre anstalter borde fördelas enligt de grunder, som innehölles i organisationsplanen för Lundaanstalten och vilka vid förda förhandlingar i princip godtagits jämväl för Göteborgsanstaltens del. Enligt styrelsen borde alltså en betydande del av dessa kostnader bestridas av staten. Fondstyrelsen har därvid erinrat, hurusom staten bekostade eller med stora anslag understödde olika slag av sjukvårdsinrättningar och motsvarande anstalter, såsom vanförestalterna, kustsanatorierna, folksanatorierna och radiumhemmet, vilka anstalters verksamhetsområden icke vore begränsade till visst län eller viss stad utan vilka — liksom avsikten vore med de planerade centralanstalterna — hade karaktär av riksanstalter.

Fondstyrelsen framhåller emellertid, att frågan om grunderna för fördelningen av driftkostnaderna vid jubileumskliniken torde böra upptagas först i samband med de förhandlingar rörande organisationen av nämnda klinik, vilka framdeles borde komma till stånd mellan representanter för staten å ena sidan samt styrelserna för jubileumsfonden och cancerföreningen å den andra.

Beträffande radiumhemmet har fondstyrelsen ansett, att statsbidrag borde intill dess centralanstalterna i Lund och Göteborg trädde i verksamhet tills vidare få utgå enligt oförändrade grunder.

Däremot har fondstyrelsen anfört, att statsmakterna nu borde taga ställning till frågan om fördelningen av driftkostnaderna vid de planerade centralanstalterna i Lund och Göteborg samt därvid besluta i överensstämmelse med föreliggande förslag. Härom anför fondstyrelsen närmare följande.

Uppförandet av dessa två anstalter kunde tydligen icke igångsättas, förrän statsmakterna sagt sitt ord i frågan och visat sin beredvillighet att bidra till driften av anstalterna enligt angivna riktlinjer.

Särskilt i fråga om Lundaanstalten vore det av stor betydelse, att statsmakterna redan i år toge ställning till frågan. I Lund vore nämligen tomtplats för anstalten redan preliminärt bestämd, varjämte arbetet med ritningar och kostnadsförslag för byggnaden påginge. Då här — på ett undantag när — föreläge erforderliga beslut i ämnet av vederbörande landsting och städer, förefunnes alltså under förutsättning av statsmakternas medverkan utsikt att den avsedda centralanstalten skulle kunna med det snaraste komma till stånd. Vad Göteborgsanstalten beträffade hade visserligen organisationsarbetet icke fortskridit så långt. Då emellertid planerna för driften och driftkostnadernas fördelning i det stora hela där måste bliva desamma som vid anstalten i Lund, syntes det i hög grad lämpligt och önskvärt, att statsmakterna nu toge ställning jämväl i fråga om driften till Göteborgsanstalten.

Jubileumsfondens styrelse har härefter behandlat frågan om de *utgifter för statsverket*, vilka skulle följa med ett godkännande av de föreslagna grunderna för fördelningen av driftkostnaderna vid ifrågavarande centralanstalter.

Beträffande centralanstalten i Lund har styrelsen därvid hänvisat till en styrelsens framställning bifogad beräkning i ämnet, verkställd av överläkaren vid den nuvarande radioterapeutiska avdelningen i Lund, docenten L. Edling. Enligt denna beräkning, som uppgjorts på grundval av kostnaderna vid lasarettet under år 1929, kunde dagkostnaden per patient uppskattas till 6 kronor 18 öre och den genomsnittliga inkomsten per vårddag av legosängsavgifter till 1 krona 75 öre. Då enligt förslaget vederbörande landstings och städers driftbidrag skulle utgöra 2 kronor 50 öre per vårddag, skulle det på staten belöpande vårdbidraget bli 1 krona 93 öre per dag och klinikpatient. Under förutsättning av ett platsantal av 50 och en medelbeläggning per år av 330 vårddagar har Edling uppskattat statens sammanlagda bidrag till driften av kliniken till $(1: 93 \times 330 \times 50)$ 31,845 kronor per år. Kostnaderna för röntgen- och radiumbehandling för klinikpatienterna hava av Edling beräknats till 68,350 kronor. På grund härav har jubileumsfondens styrelse ansett, att statens årliga bidrag till centralanstalten i Lund torde komma att uppgå till omkring 100,000 kronor.

Vad angår den planerade Göteborgsanstalten föreligger enligt fondstyrelsen icke någon motsvarande kalkyl. Då man emellertid kunde antaga, att även sistnämnda anstalt komme att inrymma 50 vårdplatser, samt kostnaderna därstädes i stort sett syntes bli desamma som vid Lundaanstalten, borde enligt styrelsen det statliga driftbidraget även här kunna uppskattas till omkring 100,000 kronor per år.

I detta sammanhang har styrelsen anmärkt att, därest statsbidrag till driften komme att utgå efter samma normer även i Stockholm, statens bidrag till driftkostnaderna därstädes kunde beräknas för den tid verksamheten vore förlagd till radiumhemmet med dess 56 vårdplatser till omkring 112,000 kronor per år samt efter tillkomsten av jubileumskliniken, omfattande 100 allmänna vårdplatser, till omkring 200,000 kronor per år.

För framtiden skulle alltså under angivna förutsättningar statens bidrag till driften av de tre centralanstalterna kunna beräknas till sammanlagt omkring 400,000 kronor. Dessutom skulle — liksom för närvarande — utgå bidrag till resor för medellösa patienter för undersökning och behandling å anstalter för radiumbehandling.

Till sist har jubileumsfondens styrelse uttalat, att då de planerade centralanstalterna i Lund och Göteborg under inga omständigheter kunde tänkas hinna bli färdiga och upptaga sin verksamhet under nästa budgetår, det givetvis icke vore erforderligt att för nämnda budgetår anvisades anslag för driftbidrag till dessa anstalter. För närvarande vore det därför tillräckligt, om statsmakterna toge ståndpunkt till principen om driftkostnadernas fördelning vid berörda två anstalter.

Under åberopande av vad sålunda anförts har jubileumsfondens styrelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till innevarande års riksdag framlägga förslag om godkännande av den föreliggande planen för fördelning av driftkostnaderna för de avsedda radioterapeutiska anstalterna i Lund och Göteborg.

Över den av jubileumsfondens styrelse gjorda framställningen hava utlatanden avgivits av medicinalstyrelsen den 21 februari 1931, av statens sjukvårdskommitté den 23 februari 1931 och av statskontoret den 4 mars 1931.

Medicinalstyrelsen har till en början yttrat sig angående de utgifter, vilka ett bifall till föreliggande förslag skulle komma att medföra för statsverket, samt därvid anfört bland annat följande.

Enligt doktor Edlings beräkning skulle vid centralanstalten i Lund statens kostnad för röntgen- och radiumbehandling bli 4 kronor 14 öre per underhållsdag eller 68,350 kronor per år, därav avlöningskostnaden uppginge till 26,350 kronor. Enligt vad medicinalstyrelsen inhämtat utgjorde sistnämnda belopp avlöningskostnaden till hela den sjukvårds- och ekonomipersonal, som beräknats bli erforderlig för handhavande av ifrågavarande behandling vid lasarettet. Då staten enligt förslaget skulle hava att gälda allenast så stor del av berörda kostnad, som belöpte på centralanstaltens patienter, skulle det föreligga anledning att avräkna den del av samma kostnad, som kunde anses belöpa på lasarettets övriga ineliggande patienter och på poliklinikpatienter, vilken del av doktor Edling beräknats till cirka 20 % av avlöningarna till den del av personalen, som vore avsedd för röntgenbehandling, eller omkring 2,700 kronor. Då emellertid de beräknade avlöningskostnaderna endast avsåge begynnelselöner och då den återstående delen av de beräknade kostnaderna för röntgen- och radiumbehandling, vilken del enligt doktor Edlings utsago endast avsåge centralanstaltens klinikpatienter, sannolikt vore väl lågt uppskattade, kunde nu avsedda kostnader måhända beräknas till det av Edling angivna beloppet.

Medicinalstyrelsen har härefter dels framhållit, att statens bidrag till radiumhemmets i Stockholms klinik och poliklinik under sistförflutna budgetår utgått med tillhoppa omkring 60,000 kronor, dels ock erinrat att styrelsen för jubileumsfonden räknat med att det årliga statsbidraget till anstalterna för radioterapi framdeles kunde komma att stiga till omkring 400,000 kronor. Under hänvisning härtill har medicinalstyrelsen uttalat, att styrelsen — med hänsyn till det stora behovet av ökade möjligheter till röntgen- och radiumbehandling inom landet — funne mycket starka skäl tala för en dylik avsevärd ökning av statens bidrag till kostnaderna för ifrågavarande vård.

Mot de i förslaget angivna grunderna för statsbidragets beräkning har medicinalstyrelsen anmärkt, att desamma skulle bli svåra att tillämpa, då uppskattningen av de på en centralanstalts klinikpatienter belöpande kostnaderna för röntgen- och radiumbehandling allenast kunde bli approximativ, vilket syntes föga lämpligt. Enligt styrelsen hade det därför varit synnerligen önskligt, om statens bidrag kunnat fastställas efter klarare linjer. Å andra sidan anför emellertid styrelsen, att det — innan den planerade organisationen för ifrågavarande vårdanstalter blivit prövad — syntes vara svårt att närmare angiva något bestämt belopp, varmed staten borde bidraga till driften av dessa anstalter.

Under sådana förhållanden har medicinalstyrelsen ansett sig böra på det sätt tillstyrka bifall till den föreliggande framställningen, att styrelsen förordat, att statsbidrag finge utgå enligt däri angivna grunder under allenast så lång tid — förslagsvis två år — att erfarenhet vunnits angående de belopp, som

i sådant avseende erfordrades för den ifrågavarande verksamhetens säkerställande.

Under denna övergångstid borde enligt styrelsen beviljas förslagsanslag till belopp motsvarande vad som av omkostnaderna för verksamheten i fråga enligt förslaget kunde beräknas. Statens bidrag syntes lämpligen kunna utbetalas kvartalsvis i efterskott, för de tre första kvartalen av varje budgetår med en fjärdedel av det beräknade årsbeloppet och för det fjärde kvartalet med vad som efter avräkning befundes återstå av statens andel av årskostnaden. Efter försökstidens utgång syntes statens bidrag kunna fixeras till visst belopp för år eller per underhållsdag, vilket belopp skulle årligen fastställas med ledning av omkostnaderna under det senast gångna kalenderår, för vilket utredning angående omkostnaderna vid tiden för beloppets fastställande föreläge.

Statens sjukvårdskommitté har anfört i huvudsak följande.

Sjukvårdskommittén funne, att ifrågavarande behandling och vård vore av den natur, att en koncentration av densamma i överensstämmelse med de förslag, som styrelsen för Konung Gustaf V:s jubileumsfond framlagt, endast kunde vara till fördel. Kommittén hade icke hunnit så långt i sina utredningar, att den kunnat taga definitiv ställning till frågan om grunderna för utgående av statsbidrag till sjukvårdsanstalter i riket. Emellertid hade kommittén under sina dittills förda överläggningar kommit till den uppfattningen, att den slutna sjukvård, vilken borde bli föremål för en starkare koncentration och därför icke kunde ordnas inom respektive landstingsområden och städer, som icke deltaga i landsting, borde erhålla statsmakternas stöd. Vid prövning av föreliggande ansökan ansåge sig därför kommittén kunna tillstyrka, att statsbidrag finge utgå till nu ifrågavarande ändamål.

De belopp, som enligt de företedda beräkningarna skulle utgå av statsmedel för täckande av dagkostnaderna, funne kommittén skäliga. Det kunde givetvis göras den erinringen, att sjunkande penningvärde och dyrtid kunde komma att i förevarande avseende ställa nu oväntat stora fordringar på statskassan. Kommittén ansåge emellertid detta förhållande icke utgöra tillräckligt skäl för ett avstyrkande. Därest dylika förhållanden skulle inträffa, kunde det nämligen förväntas, att samtliga intresserade parter skulle finna en revision av bestämmelserna rimlig.

Vad anginge de föreslagna bidragen till ifrågavarande kliniker för täckande av kostnaderna för röntgenbehandling av och radiumapplikation å de patienter, som vårdades å klinikerna, skulle dessa bidrag icke utgå med bestämda belopp. Kommittén funne visserligen, att ur principiell synpunkt betänkligheter kunde resas häremot, men ville med hänsyn till tillkomsten av dessa kliniker och till deras säregna arbetsuppgifter och organisation tillstyrka, att bidrag jämväl i detta avseende finge utgå efter de grunder, jubileumsfondens styrelse föreslagit. I likhet med medicinalstyrelsen ville kommittén förorda att, när erfarenhet vunnits om de verkliga driftkostnaderna, i den mån de kunde exakt uppskattas, statsbidragen för nämnda ändamål beräknades därefter.

Statskontoret har yttrat, att ehuru det bidrag, som enligt föreliggande förslag skulle komma att utgå av statsmedel, kunde förefalla rätt högt, statskontoret dock — i betraktande av att det i hög grad syntes vara ett riksintresse, att effektiva åtgärder vidtoges för bekämpande av de inom vårt

land sig alltmer utbredande kräftsjukdomarna och med hänsyn jämväl till vad i ärendet blivit anfört — ansett sig icke böra i stort sett göra någon erinran beträffande berörda förslag.

Då emellertid statskontoret ansett det synnerligen önskvärt, att statens bidrag till ifrågavarande anstalters driftkostnader fixerades till vissa belopp för år eller måhända ännu hellre för underhållsdag, har statskontoret för sin del biträtt vad medicinalstyrelsen i ärendet föreslagit.

Det torde icke råda något tvivel om att ett stort behov av utvidgade och förbättrade anstalter för radioterapi vid kräfta för närvarande föreligger. Genom att större delen av Konung Gustaf V:s jubileumsfond ställts till förfogande för ändamålet har möjlighet skapats att få detta behov i huvudsak tillgodosett genom inrättande av tre s. k. centralanstalter, därav en under namn av Konung Gustaf V:s jubileumsklinik skulle ingå i det blivande karolinska sjukhuset i Stockholm och de två övriga skulle förläggas till länslasarettet i Lund, respektive Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Såvitt nu kan bedömas, torde endast vid upprättandet av centralanstalten i Stockholm staten behöva bidraga med något större belopp, medan utsikt förefinnes, att båda de övriga centralanstalterna skola kunna komma till stånd utan byggnadsbidrag från statens sida. Däremot torde staten icke kunna undgå att i viss omfattning lämna sin medverkan till bestridande av kostnaderna för driften av samtliga ifrågavarande anstalter. Att så sker synes också befogat både på grund av den utomordentliga betydelsen av kräftsjukdomarnas effektiva bekämpande och med hänsyn till de avsevärda kostnader, som äro förbundna med denna vård. Såsom antytts lämnar ju staten på flera andra områden bidrag till driftkostnaderna för sjukvårdsanstalter, som äro avsedda för hela landet eller större delar därav. Att nu ifrågavarande anstalter skulle få betydelse för sjuka i alla delar av vårt land garanteras även därav att, som förut erinrats, ersättning av statsmedel utgår för obemedlades resor för undersökning och behandling å anstalter för radiumbehandling. Principen att staten bör bidraga till driften av inrättningar för ifrågavarande ändamål kan för övrigt på sätt och vis redan anses vara erkänd av statsmakterna, eftersom sedan länge årligen anslag anvisats till bidrag till driften vid radiumhemmets i Stockholm klinik och poliklinik.

Vad härefter först angår den planerade *jubileumskliniken i Stockholm* får jag erinra, att Kungl. Maj:t i proposition den 20 februari 1931, nr 132, föreslagit innevarande års riksdag att besluta dels att uppförandet av det karolinska sjukhuset å Norrbackaområdet skall i första byggnadsetappen omfatta bland annat en radioterapeutisk klinik med poliklinik, dels ock att med nämnda klinik skall sammanföras det nuvarande radiumhemmet i Stockholm ävensom forskningsavdelningar, allt i överensstämmelse med de riktlinjer, som omförmälda kommitté i sitt betänkande den 23 maj 1929 angivit och som av Hans Maj:t Konungen godkänts, samt i enlighet med den närmare överenskommelse, som Kungl. Maj:t kan komma att träffa med styrelserna för jubileumsfonden och cancerföreningen.

Jubileumskliniken kan emellertid icke beräknas bliva uppförd och träda i verksamhet förrän om åtskilliga år, och frågan om fördelningen av driftkostnaderna vid densamma torde lämpligen böra upptagas i samband med de förhandlingar, som för den händelse nämnda proposition vinner riksdagens bifall torde komma att äga rum i och för träffande av berörda överenskommelse. Med anledning härav saknas anledning att i detta sammanhang närmare ingå på frågan om statens bidrag till driften av jubileumskliniken. Ett dylikt ställningstagande har icke heller påkallats av styrelsen för jubileumsfonden.

Vad *radiumhemmet i Stockholm* beträffar delar jag den av jubileumsfondens styrelse uttalade uppfattningen, att statens bidrag till nämnda anstalt bör utgå enligt för närvarande gällande grunder, intill dess de planerade centralanstalterna i Lund och Göteborg blivit färdiga att träda i verksamhet. Då så blivit fallet, torde frågan om övergång till likartade grunder för statsbidrag som de för anstalterna i Lund och Göteborg fastställda få tagas under övervägande.

Beträffande *Göteborgsanstalten* framgår av det redan anförda, att frågan om dess inrättande ännu befinner sig på ett förberedande stadium och att vederbörande myndigheter icke fattat något beslut om uppförande av den planerade centralanstalten. Med hänsyn härtill anser jag — i motsats till styrelsen för jubileumsfonden — att statsmakterna i nuvarande läge icke lämpligen böra taga ställning till frågan i vad mån staten skall bidra till driften av sagda anstalt.

Annorlunda förhåller det sig däremot i fråga om den planerade *centralanstalten för radioterapi vid lasarettet i Lund*. Här föreligger en i detalj utarbetad plan angående anstaltens inrättande, och de landsting och i landsting ej deltagande städer, som ligga inom den avsedda anstaltens verksamhetsområde, hava — med undantag av Blekinge läns landsting — godtagit denna plan, varjämte grundad anledning finnes att antaga, att densamma skall accepteras även av sistnämnda landsting.

Då jämväl plats för anstalten är bestämd och byggnadsritningar äro under utarbetande, skulle, enligt vad jag inhämtat, under förutsättning att även statsmakterna dessförinnan anslutit sig till berörda plan, centralanstaltens uppförande kunna påbörjas redan nästkommande höst.

Med hänsyn härtill torde planen i vad rör *Lundaanstalten* nu böra bliva föremål för statsmakternas prövning.

Enligt planen skulle driftkostnaderna vid anstalten — fränsett kostnaderna för röntgen- och radiumbehandling — fördelas på så sätt, att vederbörande patienter, oavsett var de äro hemmahörande, erlägga legosängsavgift med det belopp, som eljest på lasarettet utgår för patient med hemvist inom Malmöhus läns landstingsområde, att landstingen och städer utom landsting bidra med ett belopp av 2 kronor 50 öre per underhållsdag för varje patient, som äger hemortsrätt inom vederbörande landstings område eller stad, och att staten betalar den återstående dagkostnaden. Enligt denna plan skulle landstingen komma att delta i driftkostnaderna för patienterna

från respektive landstingsområden efter samma grunder, som på förslag av svenska landstingsförbundet antagits av flertalet landsting beträffande sådana sjuka, vilka utan eget förvållande nödgats söka vård å främmande landstingsområdes lasarett. Den del av dagkostnaden, som skulle falla på staten, skulle bestämmas med hänsyn till dagkostnaden vid lasarettet i dess helhet, beräknad på sedvanligt sätt, dock med avdrag för röntgen- och radiumbehandling åt anstaltens klinikpatienter.

Statens driftbidrag — som vid andra slag av sjukvårdsanstalter, där dylikt bidrag förekommer, plägar utgå med visst på förhand bestämt belopp per underhållsdag — skulle alltså här komma att utgöra ett belopp per underhållsdag, som komme att växla med lasarettets dagkostnader. Ehuru lämpligheten av denna avvikelse från det vanliga sättet för driftbidragens beräkning skulle kunna ifrågasättas, anser jag mig dock med hänsyn till här föreliggande särskilda förhållanden böra i huvudsak biträda förslaget i denna del; jag vill erinra, att liknande grunder för statsbidrag godkänts av riksdagen beträffande den psykiatriska kliniken vid samma lasarett. Till förhindrande av att statens driftbidrag — exempelvis i händelse av sjunkande penningvärde och därmed följande dyrtid — kommer att automatiskt stiga till alltför höga belopp, synes mig emellertid lämpligen böra stadgas den begränsningen, att ifrågavarande bidrag — som efter verkställda jämkningar i förut omförmälda kalkyler med ledning av lasarettets kostnader år 1929 torde kunna beräknas till omkring 2 kronor 5 öre per underhållsdag — icke må utgå med högre belopp än 2 kronor 50 öre dag per och patient, d. v. s. med det belopp, varmed statsbidrag sedan åtskilliga år utgår till driften av kliniken å radiumhemmet i Stockholm. En dylik maximiregel torde närmast hava betydelse såsom innebärande en anledning att i händelse av större förändringar i dagkostnaden upptaga underhandlingar om ändrad överenskommelse mellan staten och lasarettets ägare, Malmöhus läns landsting.

Enligt de föreslagna grunderna skulle staten vidare bestrida hela kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstaltens behandlingsinstitut, dock endast beträffande å anstalten intagna patienter, s. k. klinikpatienter. Enär denna kostnad med hänsyn till den särskilda vårdform, varom här är fråga, måste bliva ganska betydande, anser jag, att staten bör på föreslaget sätt åtaga sig densamma. Det synes nämligen med hänsyn till sättet för anstaltens tillkomst samt dess syfte olämpligt, att berörda utgifter skola bestridas genom uttagande från patienterna av särskilda behandlingsavgifter, och för landstingen skulle det bliva i hög grad betungande, om de nödgades i avsevärd mån delta i nämnda utgifter. Det sätt, som här erbjödes att få förevarande vårdfråga ordnad på ett snabbt och effektivt sätt, måste i allt fall från statens sida anses synnerligen förmånligt.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har medicinalstyrelsen befarat, att då behandlingsinstitutet även vore avsett för anstaltens poliklinikpatienter samt för patienter från andra avdelningar av lasarettet än den radioterapeutiska, samt kostnaderna för dessa båda grupper av patienter

enligt planen icke skola belasta statsverket, vissa svårigheter kunde komma att uppstå vid beräkningen av de kostnader för behandlingsinstitutet, som borde belöpa å statsverket. Statens sjukvårdskommitté och statskontoret hava även ansett önskvärt, att reglerna för statens bidrag kunde göras mera bestämda, än som föreslagits i föreliggande framställning. I anslutning till ett uttalande i kommittébetänkandet rörande fondens användning får jag därför förorda, att man vid uträkningen av den kostnad, som enligt angivna grunder bör bestridas av statsverket, tills vidare utgår från antalet behandlingar — respektive behandlingsenheter — på det sätt, att det bestämmes, att staten skall deltaga i kostnaderna för behandlingen å institutet med så stor del av de i vederbörlig ordning uträknade sammanlagda kostnaderna i avsedda hänseenden för institutets verksamhet, som antalet behandlingar för centralanstaltens klinikpatienter utgör av hela antalet behandlingar. Därest denna beräkningsmetod sedermera ej skulle befinnas lämplig, lärer dock hinder ej böra möta att söka i samförstånd med vederbörande finna en annan väg för tillämpning av den antagna principen för fördelning av ifrågavarande kostnader.

Med hänsyn till vad jag sålunda anfört synes mig, att statsmakterna böra — med här angivna jämkningar — godkänna föreliggande förslag till fördelning av driftkostnaderna för centralanstalten i Lund utan att därvid, på sätt medicinalstyrelsen och statskontoret ifrågasatt, begränsa detta godkännande till att avse viss kortare övergångstid. Det ligger emellertid i sakens natur att, då det här rör sig om en i viss mån ny och oprövad organisation, framtida erfarenhet kan giva vid handen, att de nu ifrågasatta enskildheterna i beräkningsgrunderna i ett eller annat avseende böra ändras. För den händelse så skulle bliva fallet, får givetvis denna fråga i sinom tid upptagas till vederbörlig omprövning. Jag förutsätter, att motstånd mot en dylik omprövning icke kommer att möta från sjukhusägaressens eller andra intressenters sida.

Uppenbarligen behöver icke för nästa budgetår äskas något anslag för bestridande av statens bidrag till ifrågavarande ändamål. Med hänsyn därtill synes det mig icke heller nödvändigt att nu till behandling upptaga frågan om närmare bestämmelser angående sättet för prövning av ansökan och formerna för utbetalning av berörda statsbidrag m. m. Förslag till sådana bestämmelser torde böra ingivas samtidigt med att framställning första gången göres om äskande av anslag för här avsedda ändamål. Emellertid är det av en avgörande betydelse för att anstalten utan dröjsmål skall kunna komma till stånd, att klarhet vinnes rörande statsmakternas ställning i principiella delar till frågan om statsbidrag till driften. Jag får därför förorda, att grunderna för dessa bidrag redan i år måtte, vad angår Lundaanstalten, föreläggas riksdagen till godkännande.

I det föregående har jag anfört, att enligt min uppfattning statsmakterna däremot icke hava anledning att nu taga ställning till frågan om den framtida fördelningen av driftkostnaderna vid den planerade centralanstalten i

Göteborg eller vid radiumhemmet i Stockholm. Det må emellertid framhållas att, därest den föreslagna driftkostnadsfördelningen för Lundaanstaltens del vinner statsmakternas godkännande, man torde hava att räkna med att ett sådant beslut med hänsyn till sin principiella innebörd kan komma att öva inverkan på den blivande behandlingen av motsvarande frågor beträffande förstnämnda anstalter.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna av mig i det föregående angivna grunder för fördelning av driftkostnaderna för en blivande centralanstalt för radioterapi vid kræfta, avsedd att inrättas i anslutning till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund (Lunds lasarett).

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.